

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 19 sierpnia 2016 r.

**Zespół Prawa Konstytucyjnego,
Międzynarodowego i Europejskiego**

VII.501.62.2016.MM

Pan

Andrzej Osiak

Konsul Generalny RP w Monachium

Röntgenstraße 5

81679 Monachium

na podstawie licznych doniesień medialnych (m.in. artykułu *Niemiecki urząd odebrał Polce trzydniowe niemowlę. Resort sprawiedliwości interweniuje*, opublikowanego na portalu polsatnews.pl w dniu 17 sierpnia 2016 r.), Rzecznik Praw Obywatelskich powziął informację o sprawie obywatelki polskiej, której w dniu 2 sierpnia 2016 r. urzędnicy niemieckiego urzędu do spraw dzieci i młodzieży *Jugendamt* w szpitalu w Esslingen odebrali dziecko dwa dni po porodzie, bez przedstawienia pisemnego uzasadnienia takiego działania oraz wskazania miejsca, w którym zostanie umieszczone dziecko. Przyczyną wydania decyzji o odebraniu dziecka miały być niewłaściwe warunki mieszkaniowe polskiej rodziny oraz niestawiennictwo matki na konsultacjach lekarskich w okresie ciąży. Matka dziecka twierdzi jednak, że zarzuty te są bezpodstawne. Z treści informacji prasowych wynika również, że pracownicy szpitala, w którym dziecko przyszło na świat, nie stwierdzili braku zdolności opiekuńczych po stronie matki.

Opisana wyżej sytuacja budzi poważne wątpliwości z punktu widzenia poszanowania podstawowych praw i wolności obywatela. W szczególności należy podkreślić, że chociaż zdarzenie miało miejsce poza terytorium Polski, to art. 8 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, której stroną są również Niemcy, gwarantuje poszanowanie życia prywatnego i rodzinnego. Niedopuszczalna jest ingerencja władzy

publicznej w korzystanie z tego prawa, z wyjątkiem przypadków przewidzianych przez ustawę i koniecznych w demokratycznym społeczeństwie z uwagi na bezpieczeństwo państwowe, bezpieczeństwo publiczne lub dobrobyt gospodarczy kraju, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwom, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności osób. W niniejszej sprawie poważne wątpliwości budzi zaistnienie którejkolwiek z przesłanek uzasadniających ingerencję w życie rodzinne. Sytuacja jest szczególnie również ze względu na to, że w okresie po porodzie dla prawidłowego rozwoju dziecka bardzo ważny jest kontakt z matką. Ingerencja odpowiednich służb w tym okresie powinna mieć charakter zupełnie wyjątkowy i być podejmowana w sytuacjach szczególnego zagrożenia bezpieczeństwa dziecka. W niniejszej sprawie taka sytuacja, oceniając ją na podstawie doniesień medialnych, nie zaistniała. Ponadto matka dziecka i jej mąż informują, że - pomimo zorganizowania pomocy położnej zgodnie z otrzymanymi zaleceniami - nie został umożliwiony im kontakt z dzieckiem. Budzi to poważne wątpliwości co do prawidłowości działań podejmowanych przez urzędników niemieckich. Na dzień 24 sierpnia 2016 r. została wyznaczona rozprawa, podczas której niemiecki sąd ma orzekać o możliwości powrotu dziecka do rodziców.

Z treści informacji prasowych wynika również, że w niniejszej sprawie nadano dziecku niemieckie obywatelstwo pomimo tego, że jego matka, jak również jej mąż, posiadają obywatelstwo polskie. Zgodnie z art. 34 Konstytucji RP obywatelstwo polskie nabywa się przez urodzenie z rodziców będących obywatelami polskimi. W niniejszej sprawie dziecko nabyło więc obywatelstwo polskie, a rodzice nie wnioskowali o nadanie obywatelstwa niemieckiego. Sposoby nabywania obywatelstwa niemieckiego reguluje ustawa o obywatelstwie niemieckim (*Staatsangehörigkeitsgesetz, StAG*, zmieniona ostatnio 28 października 2015 r.). Zgodnie z § 3 StAG obywatelstwo niemieckie może zostać nabyte m.in. przez urodzenie dziecka niemieckich rodziców lub rodziców od 8 lat zamieszkujących w Niemczech. W tym przypadku należy ustalić, czy taka sytuacja miała miejsce i czy zostały spełnione przesłanki uzasadniające przyznanie automatycznie obywatelstwa niemieckiego.

Zgodnie z treścią art. 36 Konstytucji RP podczas pobytu za granicą obywatel polski ma prawo do opieki ze strony Rzeczypospolitej Polskiej. Z art. 18 pkt 1 ustawy z dnia 25

czerwca 2015 r. *Prawo konsularne* (Dz. U. z 2015 r., poz. 1274) konsul w ramach wykonywania funkcji konsularnych chroni prawa i interesy Rzeczypospolitej Polskiej oraz jej obywateli w granicach dozwolonych przez prawo międzynarodowe. W ocenie Rzecznika, z uwagi na wrażliwość sytuacji i dobro dziecka, zasadna jest szybka interwencja w tej sprawie.

Mając na uwadze powyższe, działając z upoważnienia Rzecznika na podstawie art. 13 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. *o Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.) zwracam się z prośbą o zajęcie stanowiska w sprawie i poinformowanie o podjętych działaniach, a w szczególności - w związku ze zbliżającym się terminem rozprawy - o informację, czy Konsulat Generalny RP w Monachium monitoruje toczące się postępowanie sądowe.

Podpis na oryginale